Romanoslavica vol. XLII, nr.3

CÂTEVA CONSIDERAȚII ASUPRA PRONUMELUI POSESIV ŞI ASUPRA PRONUMELUI POSESIV-REFLEXIV *SVOJ* ÎN LIMBA CROATĂ. SCURTĂ COMPARAȚIE CU POSESIVELE LIMBII ROMÂNE

Delia Georgeta ĆUPURDIJA

Regarding possessive pronouns, at the terminological level, Croatian does not distinguish between pronouns which are independent in a sentence and 'pronouns' which define a noun and agrees with it in gender, number and case. This article aims to show that the latter type of variable words are determiners and should not be classified as possessive pronouns since, morfologically speaking, they belong to adjectives.

Keywords: possessive pronoun, possessive adjective, Croatian, determination, Romanian

1. Posesia în limba croată

Încă din antichitate, posesia ca parte integrantă a existenţei umane, precum şi gradul de conştientizare a posesiei materiale sau imateriale, au fost dezbătute de filozofi, teologi, politicieni, sociologi și lingviști, discuțiile acestora din urmă fiind axate pe instrumentele lingvistice de realizare a conţinutului semantic şi cognitiv, dar și pe înțelegerea teoretică a posesiei, pe interpretarea acesteia fie ca termen universal, fie ca termen derivat din alte concepte fundamentale.

Posesia este una dintre categoriile universale ale limbii care are posibilități nelimitate de exprimare sintactică şi gramaticală.[1] Posesia poate fi definită ca fiind un domeniu semantic care descrie o relaţie binară în care sunt implicate două entităţi cu funcţia de posesor, respectiv, de obiect posedat.[2]

[1] Kuna (2012:11).
[2] Niculescu (2008:18).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

O posibilă împărţire a posesiei ar fi aceea între posesiile: *inalienabilă* şi *alienabilă* pe de o parte – şi cea *atributivă,* pe de altă parte.[1] Prin posesie inalienabilă, în sens larg, s-ar înţelege inalienabilul obiectiv (relaţia parte-întreg, cea familială, precum şi relaţiile sociale) şi inalienabilul subiectiv, care include stările psihologice şi atributele culturale. Acest tip de posesie este o reflexie a unei relaţii stabile, monosemantice, ale cărei elemente sunt legate în mod indivizibil. Pe de altă parte, posesia alienabilă se referă la relaţiile posesiei efective de obiecte concrete: imobiliare, construcţii, obiecte utilizate în viaţa de zi cu zi. Exprimarea posesiei alienabile şi inalienabile se diferenţiază semnificativ între limbi şi culturi şi astfel în multe limbi, printre care se numără şi limba croată, diferenţa între aceste două feluri de posesie nu este gramaticalizată, deci nu există indicatori fonetici, morfologici, sintactici prin care s-ar putea diferenţia. În alte limbi, în schimb, fiecare dintre aceste tipuri de posesie este exprimat prin mijloace gramaticale speciale. Al treilea tip de posesie, cea atributivă, este fondată pe relaţiile din cadrul grupului nominal în care posesorul este întotdeauna atribut, iar referentul obiectului posedat este elementul principal al grupului nominal.

Vorbind despre mijloacele de exprimare a posesiei în limba croată, Branko Kuna ia în considerare relaţia dintre elementele relaţiei de posesie: posesorul (possesora) şi obiectul posedat (posesuma). Autorul distinge trei tipuri de posesie, şi anume:

1. Posesia **atributivă** – în care relaţia de posesie se presupune în general, se realizează prin poziţia de contact între posesor şi obiectul posedat: ***Ivina*** *kuća* 'casa lui Ivo'; *grad* ***duhova*** 'oraşul fantomelor'; ***njezin*** *brat* 'fratele ei' (posesorul are funcţia de atribut în relaţie cu obiectul posedat);

2. Posesia **predicativă** – este în contrast cu posesia atributivă, deoarece relaţia dintre posesor şi obiectul posedat este exprimată lexical prin verbe relaţionale sau care indică posesia: *Zemlja* ***ima*** *vlage dovoljno*. 'Pământul are destulă umezeală'; *kuća* ***je*** *njegova* 'casa este a lui'; *Šarengradska ada* ***pripada*** *Hrvatskoj* 'Insula dunăreană Šarengrad aparţine Croaţiei'; şi

3. Posesia **exterioară** – relaţia dintre posesor şi obiectul posedat în plan sintactic se realizează printr-un verb, iar semantic aceştia sunt într-o relaţie de dependenţă: *Brata su* ***mu*** *odveli u zarobljeništvo, a on je* ***majku*** *čvrsto držao za* ***ruku*** 'Pe fratele său l-au luat prizonier, iar el o ţinea pe mama sa strâns de mână'.[2]

Ca şi în alte limbi, modul cel mai frecvent de exprimare a posesiei în limba croată este prin adjective posesive şi pronume posesive. Adjectivele şi pronumele posesive croate fac parte din posesia atributivă.

[1] Kuna (2012:25).
[2] Kuna (2012:11-12).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

Lana Hudeček afirmă că prin denumirea de *posesie* în lingvistică se indică o categorie semantică care se realizează la nivel sintactic (la nivelul grupului sau al frazei) în construcţii sintactice structurate diferit şi se exprimă prin mijloace care aparţin diferitelor niveluri ale limbii. În limba croată aceste niveluri sunt:

a) nivelul lexico-gramatical (de exemplu: pronumele posesiv şi pronumele reflexiv- posesiv, verbul *imati* 'a avea' şi verbul *biti* 'a fi', adjective precum *tuđ* 'străin', *vlastit* 'propriu', *bogat* 'bogat'; în sens larg, şi verbele *dati* 'a da', *uzeti* 'a lua', etc.)

b) derivarea cuvintelor (sufixele adjectivelor posesive (*-ov, -ev, -in*), prefixele adjectivale care înseamnă negarea apartenenţei, de exemplu *bez-* 'ne-/in')

c) nivelul morfologic (formele cazuale, în primul rând genitivul fără prepoziţii, genitivul cu prepoziţiile *u* 'la', *kod* 'la', *od* 'lui' (în exemple precum: *žena od brata* 'nevasta fratelui') şi *bez* 'fără', precum şi dativul, locativul, instrumentalul şi acuzativul)

d) la nivel sintactic (prin modele de combinare a formelor de caz, prin modele de combinare a formelor de caz şi a adjectivelor posesive, prin locuţiuni prepoziţionale, prin structurarea diferită a grupurilor de cuvinte şi a frazelor care exprimă posesia, prin posesia atributivă şi predicativă, prin exprimarea posesorului nedefinit (*bilo čiji, ničiji, nečiji, čiji* ´al oricui, al nimănui, al cuiva, al cărui´) şi prin exprimarea posesorului definit (*Markov* 'al lui Marko', *njegov* 'al lui') etc.)[1]

În lucrarea noastră ne vom referi doar la posesia care se exprimă prin mijloace care aparţin nivelului lexico-gramatical, mai precis consideraţiile noastre se vor focaliza asupra pronumelui posesiv croat şi asupra pronumelui posesiv reflexiv croat. Legat de pronumele posesiv croat, vom menţiona şi adjectivul posesiv croat care, împreună cu pronumele posesiv, face parte din posesia atributivă. Din punct de vedere gramatical, consideraţiile noastre vor fi atât la nivel morfologic, cât şi la nivel sintactic.

2. Descrierea pronumelor în gramaticile croate

În limba croată, pronumele sunt în general definite ca fiind cuvinte care înlocuiesc alte cuvinte. [2]

Barić et al. face diferenţa între părţi de vorbire (i) cu înţeles de sine stătător (*punoznačne* 'lexicale, autosemantice') care „denumesc o noţiune din lumea

[1] Hudeček (2006: 10-11).
[2] http://hrvatskijezik.eu/zamjenice/.

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

interioară sau exterioară" şi (ii) auxiliare (*pomoćne* 'relaţionale, gramaticale, sinsemantice'), care „exprimă relaţiile dintre ceea ce înseamnă cuvintele din prima categorie".[1] Barić et al. consideră că pronumele sunt cuvinte cu înţeles de sine stătător. Ele sunt considerate a fi „cuvinte prin care se marchează, dar nu se denumesc, obiecte, calităţi şi cantităţi".[2] Considerăm această definiţie intrigantă datorită cuvântului *calitate* care apare aici. Conform definiţiei pronumele sunt cuvinte care marchează calităţi, însă cuvântul *calitate* apare adesea în definiţia adjectivelor.

Babić et al. vorbeşte pentru prima oară despre pronume ca fiind „cuvinte referenţiale".[3] În această gramatică pronumele sunt definite ca „părţi de vorbire aparte prin înţelesul, formele şi caracteristicile lor sintactice. Pronumele nu desemnează în mod explicit obiecte sau caracteristici, ci doar fac referire la ele. Acesta este motivul pentru care în partea generală a morfologiei sunt numite cuvinte referenţiale. (…) Dat fiind faptul că aceste cuvinte sunt folosite în locul altora, le înlocuiesc, sunt numite pronume"[4]. Şi aici putem observa că pronumele sunt considerate cuvinte care înlocuiesc, care au un sens referenţial.

Raguž[5] în gramatica sa defineşte pronumele puţin mai diferit de ceilalţi autori: "Zamjenička je riječ svaka riječ koja upućuje na drugu riječ ili je zamjenjuje ili predstavlja sudionike u komunikaciji (lične zamjenice)."[6]. Deci, pronumele (cuvinte de substituţie) fie indică, fie înlocuiesc, fie prezintă.

Din scurta prezentare a pronumelor făcută mai sus şi din observarea definiţiilor pronumelor în diferite gramatici, mai recente şi mai puţin recente, se poate vedea că în definiţia acestora începe să apară termenul *referinţă (upućivanje)*. În definiţia pronumelor posesive se foloseşte des termenul *înlocuire (zamjenjivanje).* Suntem de părere că termenul *referinţă (upućivanje)* este mai adecvat decât termenul *înlocuire (zamjenjivanje)* pentru definirea pronumelor posesive croate.

Silić precizează că pronumele, în sens tradiţional, include următoarele grupe: interogative, personale, reflexive, demonstrative, posesive.[7]

---

[1] Barić et. al. (1995: 62-63,) „imenuju kakav pojam vanjskog ili unutrašnjeg svijeta", „izriču odnose između onoga što znače riječi prvoga skupina/punoznačne riječi".

[2] Barić et. al.. (1995: 103) „riječi kojima se označuju, ali ne imenuju, predmeti, svojstva i količine".

[3] Babić et. al.(1991: 97) – „upućivačke riječi".

[4] Barić et. al..(1995: 645) "posebna vrsta riječi svojim značenjem, oblicima i sintaktičkim osobinama. Zamjenice određene predmete i osobine ne označuju izričito, nego samo na njih upućuju. Zato su u općem dijelu morfologije i nazvane upućivačkim riječima. (…) Budući da te riječi dolaze umjesto drugih, zamjenuju ih, nazvane su zamjenice (…)".

[5] Raguž (1997: 67).

[6] „Cuvântul pronominal este orice cuvânt care face referire la un alt cuvânt sau îl înlocuieşte sau prezintă participanţii într-o comunicare (pronumele personale)".

[7] Silić (2005 : 83).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

3. Scurte consideraţii asupra pronumelui posesiv în limba croată. O comparaţie cu posesivele limbii române.

Înainte de a dezbate mai pe larg tema pe care o propunem în acest articol, considerăm că este necesar să explicăm mai detaliat care sunt diferenţele între limba croată şi limba română în ceea ce priveşte pronumele şi adjectivul posesiv. De asemenea, pentru o mai bună înţelegere a problematicii abordate, considerăm că este necesară, în acest context, clarificarea terminologiei pe care o vom folosi. Precizăm că vom stabili o denumire aparte pentru fiecare dintre termenii folosiţi mai departe în această lucrare, în scopul de a pune în evidenţă cât mai clar opinia noastră.

În limba română, adjectivul posesiv este un adjectiv pronominal care determină un substantiv (obiectul posedat), referindu-se în acelaşi timp la posesorul lucrului, fiinţei sau noţiunii exprimate de acel substantiv. În multe limbi, cum este şi limba română, adjectivul posesiv exprimă persoana gramaticală a posesorului, faptul că există un singur posesor sau mai mulţi, precum şi numărul şi genul obiectului posedat, de ex. cartea *mea ˈmoja* knjigaˈ. Pentru a desemna aceste cuvinte vom folosi denumirea de *adjectiv pronominal posesiv*[1] *românesc*. În clasa pronumelor, adjectivul posesiv are drept corespondent pronumele posesiv, care are aceeaşi formă ca şi adjectivul posesiv, dar este însoţit de morfemul suplimentar de marcare a relaţiei de posesie[2] (*al, a, ai, ale*), de ex. *Este **a mea***. 'To je ***moja***' „Pronumele posesiv substituie numele posesorului de o anumită persoană (indicând şi numărul acestuia) şi al obiectului posedat (indicând genul, numărul şi cazul acestuia)”.[3] Pentru a desemna aceste cuvinte vom folosi termenul de *pronume posesiv românesc*.

În timp ce în limba română adjectivele pronominale posesive şi pronumele posesive sunt clar definite şi diferenţiate, în limba croată există o singură categorie numită *posvojne zamjenice* (pronume posesive). Pronumele posesive fac parte din *pridjevne zamjenice* (pronume adjectivale) alături de pronumele demonstrative şi cele nehotărâte. În limba croată, pronumele posesive au aceeaşi formă indiferent dacă ţin locul unui substantiv sau al unui adjectiv într-o propoziţie (având valoare de pronume) sau dacă stau pe lângă un substantiv pe care îl determină (au valoare de adjectiv). De exemplu: *To je **moja*** knjiga. *To je **moja***. (Este cartea *mea.* Este *a mea*). În plus, pronumele posesive sunt considerate pronume chiar dacă determină

[1] Termenul este utilizat şi de GALR (2008:232).
[2] GALR (2008: 236).
[3] Ivănus et al. (1996:159).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

un substantiv sau nu, astfel în exemplele de mai sus cuvântul *moja* este pronume posesiv în ambele propoziţii. Pentru a ne referi la aceste pronume, exact aşa cum sunt descrise, clasificate şi încadrate în gramaticile limbii croate, vom folosi termenul de *posesive croate.* Posesivele croate nu sunt împărţite în subgrupe şi, aşa cum am afirmat mai sus, nu se face o diferenţă la nivel terminologic între posesivele care determină şi cele care nu determină un substantiv. Acesta este motivul pentru care în lucrarea noastră vom folosi termenul de *pronume posesive croate* (*moja*), pentru a indica acele cuvinte care înlocuiesc substantive sau grupuri nominale şi într-o propoziţie sunt independente şi au rolul principal al sintagmei, de exemplu: *To je* ***moja.*** 'Este ***a mea***.' Vom folosi termenul de *pronume posesive adjectivale croate* (***moja*** *knjiga*) pentru a numi acele cuvinte care fie înlocuiesc adjective posesive, fie evocă posesorul în discurs şi care se acordă în gen, număr şi caz cu substantivul pe care îl determină.

În limba croată există, de asemenea, şi un pronume posesiv-reflexiv, absent în limba română, care indică faptul că ceva aparţine subiectului şi înlocuieşte toate celelalte pronume posesive.[1] De exemplu: *Ja vozim* ***svoj*** *bicikl*. 'Eu merg pe bicicleta ***mea***.' (*Ja vozim* ***svoj***. 'Eu merg pe ***a mea***.' *Ti voziš* ***svoj***. 'Tu mergi pe ***a ta***.'). Termenul folosit pentru aceste cuvinte va fi acela de *posesive reflexive croate*. Nici în ceea ce priveşte posesivele reflexive croate nu se face o diferenţă la nivel terminologic între pronumele posesive reflexive care stau pe lângă un substantiv pe care îl determină şi cele care sunt independente într-o propoziţie. Ca urmare, posesivele reflexive croate care stau pe lângă un substantiv pe care îl determină le vom numi în continuare *pronume adjectivale posesiv-reflexive* (***svoj*** *bicikl*), iar pe cele care sunt singure într-o propoziţie şi care fac referire atât posesorul cât şi obiectul posedat le vom numi *pronume posesiv-reflexive* (*svoj*).

În limba croată sunt considerate adjective posesive (*posvojni pridjevi*) acele substantive proprii şi comune (fiinţe) care, prin adăugarea unui sufix, arată apartenenţa. *A*djectivul posesiv se formează în funcţie de tipul substantivului de bază sau de declinarea substantivului de bază prin adăugarea sufixelor *-ov, -ev, -ljev, -in*, adjectivele formate în acest fel fiind considerate adjective posesive în sens restrâns. În sens larg, adjectivele posesive includ şi adjectivele posesive care se formează prin sufixele *-ski, -ji,-ni, -ećі*. Menţionăm aici câteva exemple de adjective posesive: *brat* – ***bratov*** (<brat + ov) 'frate – (al) fratelui', *prijatelj* – ***prijateljev*** (<prijatelj + ev) '(al) prietenului), *Čehov* – ***Čehovljev*** (< Čehov +ljev) ' Cehov – (al) lui Cehov', *Saša* – ***Sašin*** (< Saša + in) 'Saša' – (al) Saşei/lui Saşa'[2], *škola* – ***školski*** *(<*

[1] http://hrvatskijezik.eu/zamjenice/ „Povratno-posvojna zamjenica: Ona označava da nešto pripada subjektu i zamjenjuje sve posvojne zamjenice."

[2] Saša – în limba croată este un nume propriu care poate desemna o persoană de sex masculin sau o persoană de sex feminin.

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

škola +ski) 'şcoală – şcolar'. În prezenta lucrare, aceste cuvinte vor fi numite în continuare *adjective posesive croate.*

Babić et al. în *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika*, vorbesc despre *pridjevne zamjenice* (pronume adjectivale) şi precizează că în funcţie de sens, pronumele adjectivale se împart în posesive, demonstrative şi nehotărâte. Adjectivitatea[1] acestora este definită de Babić et al. astfel: „înlocuiesc adjective, se declină ca şi adjectivele şi se deosebesc de acestea prin înţelesul lor referenţial şi prin anumite caracteristici sintactice".[2] Nu este precizat care sunt aceste caracteristici sintactice. Şi Silić vorbeşte de *pridjevne riječi* şi dă explicaţia următoare: „Po kategoriji roda se u pridjevne riječi ubrajaju i (...) zamjenice tipa *moj, ovaj, koji?* (...)."[3] Nu se dau exemple care includ aceste cuvinte. În limba română există categoria adjectivelor pronominale. Acestea sunt adjectivele care, spre deosebire de adjectivele calificative, aduc altfel de precizări în afara celor care exprimă calităţile sau defectele, însuşirile obiectelor, fiinţelor, persoanelor etc.[4] Adjectivele pronominale sunt de mai multe feluri: demonstrative, posesive, nehotărâte, de întărire, relative, interogative, negative.

Dat fiind faptul că posesivele croate sunt considerate pronume adjectivale, acestea sunt definite în mod similar. Brabec, Hraste şi Živković afirmă, în ediţia din 1970 a gramaticii lor, că posesivele croate sunt pronume care înlocuiesc adjective posesive croate.[5] Autorii mai precizează că posesivele croate indică persoana, la fel ca şi pronumele personale şi că dat fiind faptul că într-o sintagmă au rolul de a determina, acestea se acordă în gen, număr şi caz cu cuvântul principal din sintagmă, la fel ca şi adjectivele. Şi în gramaticile mai recente posesivele croate sunt definite în mod similar: „Posvojne zamjenice označuju pripada li što govornoj, sugovornoj ili negovornoj osobi. One zamjenuju posvojne pridjeve i odgovaraju na pitanja: čiji? čija? čije?."[6] În gramaticile limbii române, la fel ca şi în gramaticile limbii croate, în definiţia posesivelor apar termenii: înlocuire, substituire sau evocare (sau expresii care sunt sinonime acestor termeni). Totuşi, la nivelul posesivelor, limba română face o diferenţă între adjective pronominale posesive româneşti şi pronume posesive româneşti. Astfel, Cruceru şi Teodorescu definesc pronumele posesiv românesc în felul următor: „Pronumele posesiv înlocuieşte atât

[1] Am ales să folosim acest termen, ca un corespondent echivalent al termenului croat "pridjevnost", ca fiind calitatea de adjectiv a unui cuvânt.
[2] Babić et al. (1991: 653) „zamjenjuju pridjeve, sklanjaju se kao pridjevi, a od njih se razlikuju svojim upućivačkim značenjem i nekim sintaktičkim osobinama."
[3] Silić (2005: 134).
[4] https://ro.wikipedia.org/wiki/Adjectiv_pronominal.
[5] Brabec, Hraste şi Živković (1970: 101) „Prisvojne zamjenice zamjenuju prisvojne pridjeve".
[6] Težak-Babić (2005: 127).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

numele obiectului posedat, cât şi numele posesorului".[1] Despre adjectivul pronominal posesiv românesc spun astfel „Pronumele posesiv care însoţeşte numele obiectului posedat, ţine locul numelui posesorului şi determină substantivul arătând al cui este obiectul, devine adjectiv pronominal posesiv"[2] şi dau exemplul următor *Soarta **noastră** fuse crudă astă dată*. Şi Constantinescu-Dobridor dă o definiţie similară: „Pronumele posesiv este pronumele care exprimă ideea de posesie şi care implică simultan *o dublă referinţă* pronominală: la *obiectul posedat* şi la *posesor*.[3] În lucrările şi gramaticile mai recente posesivele româneşti sunt considerate o parte de vorbire aparte datorită faptului ca acestea au un statut special: prin comportamentul lor morfologic (acordul în gen, număr şi caz cu substantivul determinat din cadrul grupului nominal) se aseamănă cu adjectivele pronominale; prin comportamentul lor sintactic se aseamănă cu pronumele, nu cu adjectivele pronominale.[4] Astfel, în limba română, chiar dacă posesivele se aseamănă cu pronumele din punct de vedere sintactic şi evocă şi ele posesorul, totuşi *meu, mea, mei, mele* când determină un substantiv sunt considerate adjective posesive pentru comportamentul lor morfologic.

Majoritatea definiţiilor posesivelor croate găsite în gramaticile croate consultate sunt similare celei lui Brabec, Hraste şi Živković şi lui Težak-Babić. Putem observa că această definiţie privilegiază caracteristica funcţională a pronumelor, aceea de a substitui în enunţ un alt termen. În croată există o anumită clasă de cuvinte care nu pot fi considerate pronume posesive doar pentru faptul că înlocuiesc adjective posesive sau pentru faptul indică cui aparţine ceva, în sensul larg al posesiei. La aceasta ne vom referi în continuare.

Pornind de la cele două definiţii menţionate anterior ale posesivelor croate, suntem de acord că în exemplul *Pismo je Ivanovo. Pismo je njegovo.* 'Este scrisoarea lui Ivan. Scrisoarea este a lui.', cuvântul *njegovo*, considerat a fi un posesiv croat (*posvojna zamjenica*), înlocuieşte un adjectiv posesiv croat – *Ivanovo.* Ceea ce ne interesează este dacă putem fi de acord cu statutul de pronume al cuvântului *njegovo* într-o propoziţie de tipul *To je njegovo pismo,* în care *njegovo* este considerat a fi tot *posvojna zamjenica (pronume posesiv)* pentru faptul că înlocuieşte adjectivul posesiv croat *Ivanovo*. O problemă care rămâne nerezolvată, în acest exemplu, este faptul că *njegovo* determină substantivul care denumeşte obiectul posedat (şi anume *pismo*) şi apare aici semnificaţia de posesor a lui *njegovo,* care este atribuită substantivului sub forma unei „calităţi". Poate fi atunci *njegovo* considerat, în acest exemplu, doar *posvojna zamjenica (pronume posesiv)*

[1] Cruceru şi Teodorescu (2002: 63).
[2] Cruceru şi Teodorescu (2002: 64).
[3] Constantinescu-Dobridor (2001: 109).
[4] GALR (2008: 191).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

pentru faptul că înlocuieşte un adjectiv posesiv croat sau acesta este un adjectiv-pronominal posesiv, la fel ca şi în limba română, datorită faptului că determină un substantiv şi se acordă cu acesta?

Limba engleză are o clasă similară adjectivelor posesive croate numită *possesive 's* sau *the 's genitive*[1]. Spunem similară deoarece şi acest *possesive's* se foloseşte pentru a arăta apartenenţa la o persoană, nu la un obiect (mai rar la un animal), în acelaşi mod în care adjectivele posesive croate se formează prin adăugarea de sufixe la substantive proprii şi comune (fiinţe). Dacă am traduce exemplul de mai sus în engleză am avea rezultatul următor: *It is Ivan's letter.* (*Ivan's* – substantiv propriu cu *possesive's*). *The letter is his*. (*his* este considerat aici pronume posesiv[2] şi în acest exemplu îl înlocuieşte pe *Ivan's*). *It is his letter*. (*his* este aici considerat adjectiv posesiv). În limba franceză avem următoarele echivalente pentru aceste exemple: *C'est la lettre d'Ivan*. (lui Ivan[3].) *La lettre est la sienne*. (*la sienne* este în acest exemplu pronume posesiv[4]). *C'est sa lettre*. (*sa* este un adjectiv posesiv[5]). Prin această scurtă demonstraţie am dorit să punem în evidenţă faptul că şi alte limbi, romanice sau neromanice, au o clasă similară clasei adjectivelor posesive croate şi că acele cuvinte care înlocuiesc substantivele proprii şi comune (fiinţe) cărora le aparţine ceva şi care determină substantive nu sunt considerate pronume doar pentru că înlocuiesc ceva sau fac referire la cineva, ci sunt considerate adjective pentru că determină substantive.

În majoritatea gramaticilor croate consultate, adjectivitatea pronumelor se explică prin funcţia lor de a înlocui adjective. Posesivele croate sunt definite de Barić et al. astfel: „Posvojne zamjenice su pridjevne: one kazuju kojem govornom licu pripada ili u kakvom je odnosu s njim ono o čemu se govori."[6] Pe pagina hrvatskijezik.eu, la clasa pronumelor se precizează că: „Pridjevne zamjenice, tj.

---

1 http://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/possession-john-s-car-a-friend-of-mine -„We use apostrophe *s* (*'s*), also called possessive *'s*, as a determiner to show that something belongs to someone or something."

2 http://grammar.about.com/od/pq/g/posspronterm.htm - „A possessive pronoun is a pronoun that can take the place of a noun phrase to show ownership."

3 Există şi în limba croată genitivul posesiv cu prepoziţia *od* (*od Ivana*) echivalent al lui *d'Ivan,* dar Težak, Babić (1996 :254) spun că este incorectă folosirea genitivului posesiv atunci când în locul acestuia se poate folosi un adjectiv posesiv şi dau exemplul următor : în loc de *knjiga od Zdenke*, trebuie folosit *Zdenkina knijga*.

4 http://www.francaisfacile.com/exercices/exercice-francais-2/exercice-francais-64543.php „Le pronom possessif remplace un nom et son adjectif possessif."

5 http://www.patenotte.name/Aix/Ecriture/Feuilles_aides_pedagogiques/adjectifspossessifs.html - „Les adjectifs possessifs sont des mots qui modifient un nom et qui expriment une relation de possession. On les classe parmi les déterminants."

6 Barić et al. (1995: 115) „Pronumele posesive sunt adjectivale: ele indică cărei persoane din discurs aparţine sau în ce relaţie cu aceasta se află acel lucru despre care se vorbeşte".

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

riječi koje zamjenjuju pridjeve, u rečenici dolaze kao dodatak imenicama i odgovaraju na pitanja: *koji? čiji? kakav? Kolik?"* (se dă exemplul: *Čiji je to šešir?* – *Njezin.*). Posesivele croate sunt definite astfel: „Posvojne zamjenice zamjenjuju posvojne pridjeve i odgovaraju na pitanja: *čiji? čija? čije?"*[1]. Şi Babić et al. vorbind despre posesivele croate spun că „Posvojne ili posesivne zamjenice označuju da što komu pripada u široku značenju pripadnosti, što zapravo znači da je imenica kojoj je posvojna zamjenica atribut u nekoj vezi, u odnosu s pojmom na koji posvojna zamjenica upućuje."[2] Din definiţiile de mai sus putem trage concluzia că posesivele croate sunt adjectivale pentru că arată cărei persoane din discurs îi aparţine ceva, posesivele croate înlocuiesc adjective posesive şi posesivele croate stau pe lângă un substantiv căruia îi sunt atribut. Atunci niciuna din definiţiile de mai sus nu ar fi valabilă atât pentru pronumele posesiv croat *moje* din exemplul *To je* ***moje***, cât şi pentru adjectivul pronominal posesiv croat *moje* din exemplul *To je* ***moje*** *pismo*. În limba croată şi adjectivele pot indica cui aparţine acel ceva exprimat de cuvântul pe lângă care stau: „Pridjevi su riječi kojima se kazuje *kakvo je, čije je* i *od čega* je ono što znači riječ uz koju stoje."[3] GALR dă explicaţia următoare, care credem că este elocventă: „(…) în *cartea mea*, *paltonul tău,* posesivul introduce sub formă de adjectiv – informaţia identităţii „posesorului" cu persoana căreia în procesul de enunţare (actul de vorbire responsabil de enunţul respectiv) îi revine rolul de emiţător sau receptor".[4]

Explicând comportamentul posesivelor croate, autorii Brabec, Hraste şi Živković susţin că „Dacă, de exemplu, Zdenko îi spune tovarăşului său despre compas: *To je moj šestar.* 'Acesta este compasul meu' – atunci *moj (posvojna zamjenica)* înlocuieşte adjectivul posesiv: *Zdenkov* 'lui Zdenko' (…)."[5] O astfel de interpretare a comportamentului posesivelor croate este fondată pe înţelegerea pronumelor ca şi cuvinte care înlocuiesc şi dat fiind faptul că este vorba de înlocuirea adjectivului posesiv croat (*Zdenkov*) cu un pronume posesiv croat *(moj*), recuperat deictic, atunci se afirmă că este vorba despre posesive croate (*posvojne zamjenice*). În exemplul de mai sus, se poate spune că *moj* modifică substantivul în acelaşi mod ca şi adjectivele (de ex. *compas bun*), şi nu doar că înlocuieşte adjectivul posesiv croat. Pronumele posesive adjectivale croate sunt determinanţi[6], deci funcţia principală a cuvântului *moj*, în acest caz, este aceea de a determina, şi nu aceea de a înlocui, aceasta însemnând că are o trăsătura tipic adjectivală. Găsim

[1] http://hrvatskijezik.eu/zamjenice/.
[2] Babić et al. (1991: 653).
[3] Silić (2005: 133).
[4] GALR (2008: 43).
[5] Brabec, Hraste şi Živković (1970:101).
[6] Vukojević (1995: 236) „Determinatorom se smatra svaki element imenske skupine koji prethodi glavi (upravnoj imenici) skupine, a nije kvalifikativni pridjev."

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

relevantă remarca făcută de GALR, şi anume: „flexiunea specific adjectivală a posesivelor – manifestată prin acord (în gen, număr şi caz) cu substantivul regent – nu îşi găseşte justificarea în semnificaţia „posesor" (…), ci în faptul că această semnificaţie este atribuită substantivului sub forma unei „calităţi": dependenţa sintactică faţă de centrul grupului prevalează lingvistic asupra semnificaţiei şi reglementează acordul – în gen, număr şi caz."[1] Posesivele au trăsături pronominale care se manifestă în plan discursiv (posesivul evocă în discurs posesorul) şi în plan gramatical: toate contextele posesivului sunt comune cu ale substantivului în genitiv *sora mea/ sora Mariei*.[2]

Revenind la definiţiile posesivelor croate, cea a lui Brabec, Hraste şi Živković şi cea a lui Težak-Babić, în care se afirmă că acestea înlocuiesc adjective posesive, precizăm că există numeroase situaţii în care adjectivul posesiv croat nu poate fi înlocuit cu posesivul croat co-referent. Posesivele croate au un comportament analog cu cel al pronumelor personale: doar la persoana a III-a sunt substituenţi. Pentru celelalte persoane, posesivul croat este recuperat din contextul lingvistic print-un mecanism anaforic sau din contextul situaţional printr-un mecanism deictic ceea ce este evident în exemplele următoare:

> *a. Dolazilo se vrlo nenadno na taj otok, i nikad se nije moglo reći kad će ga se ugledati, a ugledao bi ga se kad je već bilo jako blizu i* ***moj otac*** *je sigurno znao kad će taj otok doći, jer on je znao takve stvari,* ***moj tata****.* 'Se ajungea foarte brusc la acea insulă şi niciodată nu se putea spune când se va întrezări şi se întrezărea când era deja foarte aproape şi *tatăl meu* cu siguranţă ştia când se va ivi acea insulă, deoarece el ştia astfel de lucruri, *tatăl meu*.'(I. Slamnig, Izabrana djela, Zg. 1983: 279)[3]
>
> *b. Drug Bacciga, koji je sjedio pokraj don Camilla, uluči priliku da mu potiho šapne:*
> *– Sve je sređeno, druže.*
> *– A kako ćeš proći carinu kada stignemo u Italiju?- jednako ga povjerljivo upita don Camillo. – Teško je prenijeti krzneni ovratnik kao mušku odjeću.*
> *– Prišit ću ga uz otvratnik kaputa. Milijuni muških kaputa imaju krzneni ovratnik. Reakcionarne novine, po običaju, pričaju gluposti.*
> *– Ne sumnjam – odgovori don Camillo. – Ali ne razumijem kakve to veze ima* ***s tvojim poslom****.* (Vjesnik 22.5 1993:27)[4]
> Tovarăşul Bacciga, care şedea lângă părintele Camillo, găsi ocazia de a-i şopti:
> – Totul este pregătit, camarade.
> – Şi cum ai să treci vama când ajungem în Italia? – îl întrebă la fel de confidenţial părintele Camillo. – Este greu să treci peste graniţă un guler de blană ca articol de îmbrăcăminte bărbătesc.

[1] GALR (2008: 43).
[2] GARL (2008: 236).
[3] Exemplu luat din lucrarea lui S. Kordić (1996: 67). Traducerea ne aparţine.
[4] Exemplu luat din lucrarea lui S. Kordić (1996: 68). Traducerea ne aparţine.

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

> – Am să-l cos de gulerul paltonului. Milioane de paltoane bărbăteşti au guler de blană. Ziarele reacţionare, ca de obicei, vorbesc prostii.
> – Fără îndoială – răspunse părintele Camilo – dar nu înţeleg ce legătură are cu ***treaba ta***.

În exemplele de mai sus, putem observa că nici pronumele posesiv croat *moj*, nici pronumele posesiv croat *tvoj* nu pot fi înlocuite cu substantivele proprii co-referenţiale în genitiv sau cu adjectivele posesive derivate de la acestea. În ambele exemple este vorba de posesive de persoana I şi a II-a. Pronumele posesive de persoana I şi a II-a singular epiforic fac referire la locutor/interlocutor şi pronumele posesiv de persoana a III-a singular şi plural indică anaforic antecedentul sau epiforic (mai rar) obiectul/persoana care nu ia parte la dialog, iar pronumele de persoana I şi a II-a plural arată combinaţia tuturor acestor elemente. Există şi exemple care confirmă că adjectivul posesiv croat poate fi înlocuit cu posesivul croat co-referent, totuşi suntem de părere că nu putem lua în considerare doar aceasta caracteristică fundamentală a pronumelor, ignorând alte trăsături morfologice sau sintactice, pentru a considera anumite cuvinte pronume.

Găsim relevantă diferenţa făcută de Mrazović şi Vukadinović[1] între pronumele posesiv croat folosit în locul substantivului, când acesta are rolul cuvântului principal al sintagmei (de ex. ***Moji*** *vas pozdravljaju.* – '*Ai mei* vă salută.'), şi folosirea aceluiaşi cuvânt ca adjectiv (de ex. ***Moji*** *roditelji vas pozdravljaju*. – 'Părinţii mei vă salută.'), unde acelaşi cuvânt nu îl mai numesc pronume (*zamjenica*), ci determinant (*determinativ*). Şi GALR vorbeşte despre clasa determinanţilor şi spune, legat de integrarea în enunţ – funcţie specifică determinanţilor: „În precizarea domeniului de referinţă a substantivului inclus în enunţ, condiţie obligatorie a actului de enunţare presupus de realizarea comunicării, determinanţii[2] contribuie în mod specific la delimitarea extensiunii substantivului cu care sunt asociaţi.”[3] Conform celor afirmate mai înainte, putem observa că acest *moji,* din exemplul *moji roditelj*, pe lângă faptul că restrânge gama de înţelesuri ale cuvântului cu care se foloseşte la două entităţi (mama şi tata) întocmai ca şi adjectivele[4], acestea şi determină substantivul *roditelj* în acelaşi mod în care o fac de obicei adjectivele. În scopul întăririi opiniei noastre de mai sus adăugăm aici afirmaţia legată de adjective în limba croată făcută de Marija Znika în lucrarea sa: „Istina jest da pridjevi ne dolaze sami nego sa imenicama kao atributi

[1] Mrazović şi Vukadinović (1990: 317).
[2] Suntem de acord cu afirmaţia făcută de GALR care spune legat de clasa determinanţilor că: „Clasa astfel delimitată nu reprezintă o „parte de vorbire”.”
[3] GALR (2008: 48).
[4] http://hrvatskijezik.eu/pridjevi/ „Pridjevi suzuju opseg značenja riječi kojima se pridijevaju, a to su najčešće imenice.”

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

(…)"[1], precum şi definiţia adjectivului în limba română dată de GALR: " Adjectivul este clasa cuvintelor flexibile subordonate substantivului (sau unui substitut al acestuia), acordându-se cu acesta şi limitându-i extensiunea prin atribuirea unei informaţii specifice."[2] Tot legat de acest exemplu, putem cita şi definiţia dată adjectivelor pronominale în limba română tot de GALR: „Atunci când apar ca determinări în cadrul unui grup nominal şi au comportament de tip adjectival, formele pronominale sunt numite adjective pronominale."[3] Suntem de părere că acest *moj*, din exemplul *Moji roditelj vas pozdravaljaju*, este un determinant în cadrul grupului nominal şi are un comportament de tip adjectival.

Asemănarea între pronumele adjectivale croate şi adjective se poate reflecta şi în poziţia lor adjectivală. Pronumele adjectivale, la fel ca şi adjectivele, în construcţiile sintactice ale limbii croate au funcţia de atribut adjectival.[4] Barić et al. spune: "Potpuno se mogu uskladiti s riječju koja im je kao atributima otvorila mjesto u rečeničnom ustrojstvu samo promjenljive riječi s tri roda. To su: pridjevi, pridjevske zamjenice (***moj*** *ujak*, ***njegov*** *djed*, ***naša*** *zemlja*, itd.), redni brojevi"[5]. Putem observa că în exemplele date de Barić et al., toate posesivele croate însoţesc substantive. Şi în limba română, adjectivul pronominal posesiv îndeplineşte cel mai des funcţia sintactică de atribut adjectival: „În tradiţia gramaticii româneşti, adjectivul posesiv este considerat atribut adjectival, determinând nominalul regent, (…) iar pronumele posesiv este considerat substitut al nominalului, ocupând poziţii sintactice tipice substantivului: subiect (…)."[6] Deosebirea de valoare dintre atributul exprimat prin adjectivul posesiv şi celelalte atribute exprimate prin adjective pronominale se datorează faptului că adjectivul posesiv este unicul care are şi conţinut de pronume, deoarece şi atunci când însoţeşte, ca adjectiv, numele obiectului posedat, continuă să ţină locul numelui posesorului.[7]

În mod natural, pronumele adjectivale se şi deosebesc de adjective. Klajn susţine că „ apar în general în poziţie atributivă, aproape niciodată în poziţie predicativă şi niciodată în poziţie absolută; cu doar câteva excepţii (cum ar fi pronumele adjectivale în italiană, portugheză şi catalană) nu pot avea alţi determinaţi care stau pe lângă ele; nu se pot modifica prin adverbe; nu au comparaţie; nu au un înţeles lexical; formează un sistem închis, nu un sistem

[1] Znika (1999: 378).
[2] GALR (2008: 141).
[3] GALR (2008: 189).
[4] Barić et al.(1995: 540).
[5] Barić et al. (1995: 429).
[6] GALR (2008: 239).
[7] Academia Republici Socialiste România (1966: 120).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

deschis ca cel al adjectivelor."[1] Adjectivele pronominale româneşti au trăsături comune atât cu adjectivele, cât şi cu pronumele corespondente, dar, în acelaşi timp, se deosebesc de fiecare în parte. Printre trăsăturile prin care adjectivele pronominale se deosebesc de adjective, GALR enumeră următoarele: acestea nu acceptă categoria intensităţii, nu pot dobândi statut adverbial, nu pot apărea în poziţia sintactică de nume predicativ şi predicativ suplimentar, în absenţa centrului de grup sintactic, şi ele pot trece de la statutul de adjectiv pronominal la cel de pronume.[2] Posesivele croate sunt considerate, după cum am mai precizat, *pridjevne zamjenice*. Atunci considerăm că în afirmaţiile făcute de Klajn este exact faptul că, în general, pronumele posesive adjectivale croate (cele care determină un substantiv) apar în poziţie atributivă; nu se pot modifica prin adverbe; nu au comparaţie; nu au înţeles lexical şi într-adevăr formează un sistem închis. Totuşi, acestea pot fi însoţite de alţi determinanţi[3]. Celelalte afirmaţii ale lui Klajn sunt imprecise pentru pronumele posesive adjectivale croate, dar sunt valabile pentru pronumele posesive croate deoarece acestea pot fi nume predicativ într-un predicat nominal[4], pot apărea chiar şi în poziţie absolută[5], iar adverbele pot sta pe lângă un pronume posesiv adjectival care este nume predicativ (parte a predicatului nominal)[6]. Astfel, considerăm că situaţia din limba română în ceea ce priveşte adjectivele pronominale româneşti este similară cu cea a pronumelor posesive adjectivale croate, este vorba de aceeaşi clasă de cuvinte, nediferenţiată la nivel terminologic în limba croată.

La fel ca şi în limba română, unde categoriile gramaticale rezultate din urma acordului formei posesive cu nominalul-obiect posedat sunt marcate prin desinenţe comune cu ale adjectivului (tipul adjectival *greu – grea –grei – grele: meu, mea, mei, mele*)[7] şi în limba croată posesivele au desinenţe comune cu ale adjectivelor. (de tipul *lijep: lijep/ lijepi*[8]*, lijepa, lijepo, lijepi, lijepe, lijepa: moj, moja, moje, moji, moje, moja*). Paradigma posesivului în limba croată este completă în comparaţie cu limba română unde paradigma este incompletă: nu are forme pentru

[1] Klajn (1985: 28-29) „javljaju se uglavnom samo u atributivnom položaju, gotivo nikada u predikativnom i nikada u apsolutnom; uz malobrojne izuzetke (kao što su prisvojne zamenice na taliijanskom, portugalskom i katalonskom) ne trpe uza sebe druge determinante; ne mogu se modifikovati prilozima; nemaju poređenja; nemaju leksičkog značenja; čine zatvoren sistem, a ne otvorenu klasu kao pridevi."
[2] GALR (2008: 189).
[3] Barić et al.(1995: 548) Čujte me, čujte, djeco *te naše* drevne zemlje.
[4] Barić et al.(1995: 548) Ideea je *naša*.
[5] De exemplu: *Moji* poput koke zaspaše.(exemplul ne aparţine).
[6] De exemplu: Ona je potpuno *moja*. (exemplul ne aparţine).
[7] GALR (2008: 238).
[8] Precizăm că în limba croată adjectivele pot fi definite şi nedefinite, iar lijepi este forma definită a adjectivului *lijep.*

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

persoana a III-a plural, în locul acestora se folosesc formele de genitiv plural ale pronumelui personal, nediferenţiate formal pentru gen şi număr.

M. Znika afirmă că înţelesul gramatical al adjectivelor în limba croată are următoarele componente:

- posibilitatea declinării
- un tip de declinare (fie substantivală, fie pronominală în funcţie de tipul adjectivului),
- posibilitatea de a avea forme pentru trei genuri,
- lipsa gradelor de comparaţie pentru adjectivele posesive croate în sensul lor concret, nu figurat,
- adjectivele au posibilitatea de a exprima determinarea şi nedeterminarea, în timp ce la adjectivele posesive determinarea şi nedeterminarea este neutralizată într-o singură formă,
- posibilitatea de a determina un substantiv (în conformitate cu principiile acordului lexico-gramatical).[1]

Dacă acestea sunt caracteristicile unui adjectiv, aceasta înseamnă că acele cuvinte, adică pronumele posesive adjectivale croate, care stau pe lângă un substantiv şi care ca determinări ale numelui sunt participante la relaţia de posesie, ar avea toate componentele unui adjectiv pronominal posesiv.

Vladimir Rehaka (1968)[2] afirmă că aplicarea metodelor logice în lingvistică necesită restructurarea temeinică a cunoştinţelor lingvistice de până acum. T. Stòjanov[3], inspirat de acesta în lucrarea sa, încearcă să demonstreze, folosind exemple, ambiguitatea noţiunilor lingvistice şi a termenilor lingvistici şi pune în evidenţă necesitatea unei abordări exclusiv formaliste a regulilor şi structurilor. Acesta descrie regulile coreferenţiale morfosintactice şi sintactice cu ajutorul termenilor: *anaforă, determinant, prenominal* şi *postnominal* şi afirmă: „Dacă adoptăm principiul morfosintactic de clasificare a pronumelor şi adjectivelor, sunt considerate adjective părţile de vorbire care au categoria cazului, a genului şi a numărului. Printre adjective includem şi anumite părţi de vorbire care, până acum, în mod tradiţional, au fost clasificate ca pronume, acestea fiind: pronumele posesiv-reflexive, demonstrative, posesive, interogative şi relative (toate în afară de *tko* şi *što*) şi nehotărâte (în afară de compusele cu *tko* sau *što*). În mod tradiţional, această subgrupă se numea *pronume adjectivale*. Pronume propriu-zise sunt acelea care au categoria cazului şi a numărului. Aceste pronume erau numite în mod tradiţional

[1] Znika (1999 : 380-301).
[2] Apud Stòjanov (2001: 228).
[3] Stòjanov (2001: 228).

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

substantivale."[1] Acesta, vorbind despre poziţia prenominală şi postnominală[2] a pronumelor şi a adjectivelor pronominale, menţionează exemplul: ***Moj*** *otac radi u tvornici* şi spune „Prednominalni polozaj *posvojnog zamjenickog pridjeva*[3] jest ovjeren"[4] Deci, *moj* în acestă propoziţie este considerat un adjectiv pronominal posesiv.

Într-o situaţie similară cu cea a posesivelor croate se găseşte pronumele posesiv-reflexiv croat *svoj*. Vince[5] observă că în gramaticile croate caracterul adjectival a cuvintelor, la fel ca şi alte probleme legate de folosirea pronumelui reflexiv-posesiv, nu sunt dezbătute din punct de vedere al problematicii pe care o pun. Vince conferă o atenţie deosebită folosirii adjectivale a pronumelui *svoj.* Astfel, acesta afirmă că, atunci când are rolul de adjectiv, pronumele reflexiv-posesiv poate avea diferite înţelesuri de la *vlastit* 'propriu' (*U* ***svoju*** *obranu nije mogao reći ništa.* 'În apărarea ***sa*** nu a putut spune nimic.') la *blizak, srodan po čemu, prisan* 'apropiat, înrudit prin ceva, legat de'. Făcând diferenţa între înţelesul adjectival şi cel pronominal al pronumelui posesiv *svoj,* Vince nu aduce în discuţie faptul că pronumele *svoj* înlocuieşte ceva.

Acelaşi T. Stòjanov în lucrarea menţionată mai sus foloseşte termenul: *povratno posvojni zamjenični pridjev „svoj"* şi dă exemplul *Nemam više* ***svoga*** *starog auta*. În acest exemplu *svoga* este considerat a fi adjectiv pronominal refexiv-posesiv.

Concluzie

Prin introducerea noastră am dorit să arătăm că posesia este o temă complexă pentru lingvişti şi că cel mai des posesia, atât în limba română, cât şi în limba croată, se exprimă la nivel lexico-gramatical prin adjective şi pronume

[1] Stòjanov (2001: 232) „Usvoji li se morfositnaktičko načelo klasificiranja zamjenica i pridjeva, pridjevi se određuju prema tome imaju li kategorije padeža, roda i broja. Među pridjeve uvršćujemo i neke vrste koje smo tradicionalno dosada svrstavali među zamjenice – to su povratno posvojna 'zamjenica', pokazne, posvojne, upitne i odnosne (sve osim tko i što) i neodređene (osim onih slozenih sa tko ili što). Tradicionalno se ta podskupina zvala *pridjevnim* zamjenicama. 'Prave' zamjenice su one koje imaju kategoriju padeža i broja. Te su se zamjenice tradicionalno zvale *imenične."*

[2] Stojanòv (2001:233) Aceste precizează ca termenul pronominal, folosit în engleză, nu este adecvat deoarece face trimitere la pronume ca si feluri de cuvinte, de aceea termenul „podnominal" sau „podime" sunt termeni mai adecvaţi deoarece indica ca in acea poziţie se pot afla si adjective sau numerale.

[3] Sublinierea noastră.

[4] Stojanòv (2001:234) „Poziţia prenominală a adjectivului pronominal posesiv este înregistrată.

[5] Vince (1997: 165) „Pridjevska služba riječi kao i drugi problemi u vezi s upotrebom povrtno-posvojne zamjenice ne prikazuju se problemski".

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

posesive. Prin scurta prezentare a pronumelor în limba croată am dorit să punem în evidenţă faptul că în gramaticile mai vechi pronumele sunt definite ca fiind cuvinte care înlocuiesc, pentru a fi mai recent numite cuvinte referenţiale. Marea majoritate a definiţiilor posesivelor croate (*posvojne zamjenice*) tind totuşi să favorizeze funcţia de bază a pronumelor în general, adică aceea de a înlocui un termen cu altul, deşi credem că am demonstrat că nu în toate situaţiile pronumele posesive pot fi înlocuite cu adjectivele posesive co-referenţiale. Din cercetările noastre am observat, de asemenea, că nu există destule informaţii privind caracteristicile sintactice şi morfologice ale posesivelor în gramaticile şi lucrările croate consultate. Observaţiile noastre în această lucrare s-au focalizat asupra pronumelui adjectival posesiv croat care este considerat a fi doar *posvojna zamjenica* (pronume posesiv), ignorându-se comportamentul adjectival specific al acestei forme posesive faţă de substantivul-obiect posedat pe care îl determină. Aceeaşi situaţie este prezentă şi atunci când se vorbeşte despre pronumele posesiv reflexiv *svoj* în limba croată. Prin aceste câteva consideraţii făcute în această lucrare şi prin comparaţia cu adjectivul posesiv în limba română, am dorit să facem o observaţie asupra faptului că posesivele croate, care în mod tradiţional sunt definite ca fiind cuvinte care înlocuiesc adjective posesive croate, au mai degrabă calităţile unui adjectiv atunci când determină un substantiv şi înlocuiesc un adjectiv posesiv. Aşadar, acestea ar trebui poate considerate adjective pronominale posesive şi nu pronume posesive (*posvojne zamjenice*) şi suntem de părere că criteriul morfologic, şi nu cel sintactic, ar trebui să prevaleze în încadrarea acestor cuvinte.

Posesivele croate ar trebui, poate, privite dintr-un alt unghi şi poate ar trebui împărţite în pronume posesive şi adjective pronominale posesive, la fel ca şi în limba română. Considerăm că posesivele croate ar trebui să fie cel puţin împărţite în două subgrupe (pronume posesiv adjectival şi pronume posesiv) sau cel puţin ar trebui folosiţi doi termeni diferiţi atunci când se vorbeşte despre posesive croate, deoarece într-o analiză sintactică este destul de neclar atunci când vorbim doar despre *posvojne zamjenice* (pronume posesive) − fără a se ţine cont dacă acestea au un comportament de tip adjectival sau substantival.

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

Bibliografie

Anić, Vladimir ([2]1994), *Rječnik hrvatskog jezika*, Zagreb, Novi Liber

Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti"(2008), *Gramatica Limbii Române Cuvântul*, Bucureşti ,Editura Academiei Române

Academia Republicii Socialiste România (1966), *Gramatica Limbii Române,* vol. al II-lea, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România

Babić, Stjepan, Brozović, Dalibor, Moguš, Milan, Pavešić, Slavko, Škarić, Ivo, Težak, Stjepko (1991), *Povijesni pregled, glasovi i oblici hrvatskoga književnog jezika,* Zagreb, Globus nakladni zavod

Barić, Eugenija, Lončarić, Mijo, Malić, Dragica, Pavešić, Slavko, Peti, Mirko, Zečević, Vesna, Znika, Marija (1995*), Hrvatska gramatica*, Školska knjiga, Zagreb

Brabec, Ivan, Hraste, Mate, Živković, Sreten (1970), *Gramatika hrvatskosrpskog jezika* - Priručnik za osnovno jezično obrazovanje, Zagreb, Školska knjiga

Constantinescu-Dobridor, Gheorghe (2001), *Gramatica limbii române,* Bucureşti , Editura Didactică şi Pedagogică

Cruceru, Constantin,Teodorescu, Vasile (2002), *Gramatica limbii române,* Bucureşti, Editura 100+1 GRAMAR

Golovaćeva, A.V.,Ivanov, Vjac Vs., Molosanja, T.N., Nikolaeva, T.M., Svesnikova, T.N., (1989), *Kategorija possesivnosti v slavjanski i balkanskih jazykah*, Moscova, Nauka

Hudeček, Lana (2006), *Izricanje posvojnosti u hrvatskome jeziku do polovice 19. stoljeća*, Zagreb, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Ivănuş, Dumitru, Sosa, Elisabeta, Căpăţână, Cecilia, Ionilă, Florin, Marinescu, Ileana, Petre, Elena (1996), *Limba română compendiu. Grile fonetică. Vocabular. Gramatică*, Editura Avrămeanca, pp.158-160

Klajn, Ivan (1978), *Pridevske zamenice ili pridevi?,* Južnoslovenski filolog 34, Beograd, pp. 17-33

Klajn, Ivan (1985), *O funkciji i prirodi zamenica*, Institut za srpskohrvatski jezik, Belgrad

Klajn, Ivan (2005), *Gramatika srpskog jezika*, Zavod za uđbenike i nastavna sredstva, Belgrad

Kordić, S. (1996), *Zamjenice u izgradnji kohesije teksta*, Radovi Zavoda za slavensku filologiju 30-31, Zagreb, pp.55-100

Kovačević, Marko (1998), *Hrvatski jezik između norme i stila*: *jezični članci, polemike i rasprave*, Zagreb, Nakladni zavod Globus

Kuna, Branko (2012), *Predikatna i vanjska posvojnost u hrvtaskome jeziku*, Filozofski Fakultet Osijek, Sveučilišta Josipa Strossmayera u Osijeku

Mrazović, P. & Vukadinović, Z. (1990), *Gramatika srpskohrvatskog jezika za strance*, Novi Sad, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Institut za srpski jezik SANU

Mihaljević, Milan (1990), *Upotreba povratnoposvojne zamjenice* svoj *u hrvatskom ili srpskom jeziku,*Wiener Slavistisches Jahrbuch, Ergänzungsband VIII: 145-156

Niculescu, Dana (2008), *Mijloace lingvistice de exprimare a posesiei în limba română*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti

Raguž, Dragutin (1997), *Praktična hrvatska gramatika*, Zagreb, Medicinska naklada

Sawicka, Irena (1978), *Primedbe u vezi sa kategorijom posesivnosti kod prideva*, Zagreb, Suvremena lingvistika 17-18, pp. 3-7

Silić, Josip, Pranjković, Ivo (2005), *Gramatika hrvatskog jezika za gimnazije i visoka učilišta,* Zagreb, Školska knjiga

BDD-A27162 © 2016 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)

Stòjanov, Tomislav (2001), *Razredba zamjenice i zamjenickih pridjeva, te pravila sintakticke povratnosti,* SL 51-52, Zagreb, pp. 227-243

Težak, Stjepko, Babić, Stjepan (2005), *Gramatika hrvatskog jezika*, priručnik za osnovno jezično obrazovanje, ediția a XV-a, Zagreb, Školska knjiga

Vince, Zlatko (1977), *O nekim pitanjima uporebe zamjenice svoj*, Prilozi sa VIII. Kongresa jugoslavenskih slavista 1975, Zagreb, pp. 163-181

Vukojevic, Luka (1995), *Vrste, položaj i uloga determinatora*, Rasprave Zavoda za hrvatski jezik, SV 21, Zagreb, pp. 227-238

Znika, M. (1999), *Posvojni i odnosni pridjevi* , Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, knj.25, Zagreb, pp. 377-389

Pagini web:

http://hrvatskijezik.eu/pridjevi/

http://www.os-meterize-si.skole.hr

http://partofspeech.org/basic-grammar-possessive-adjectives/

http://grammar.about.com/od/pq/g/posspronterm.htm

http://www.patenotte.name/Aix/Ecriture/Feuilles_aides_pedagogiques/adjectifspossessifs.html

http://dictionary.cambridge.org/grammar/british-grammar/possession-john-s-car-a-friend-of-mine

BDD-A27162 © 2016 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-02 02:33:01 UTC)